

УДК 793.31+77:378

Інна БІЛОУСЕНКО,
викладач кафедри музичного
мистецтва і хореографії
Херсонського державного університету

ЗАСОБИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ПОШУКІВ КЕРІВНИКІВ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОЛЕКТИВІВ ХЕРСОНЩИНИ II ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАРОДНОГО АНСАМБЛЮ ТАНЦЮ «ЧУБАРИКИ»)

Анотація. Стаття присвячена питанню розвитку творчого стилю та майстерності керівника Народного ансамблю танцю «Чубарики» Василя Чуби, кафедри музичного мистецтва і хореографії Херсонського державного університету.

Ключові слова: народне хореографічне мистецтво, аматорська та професійна форми хореографічного мистецтва, індивідуальний стиль педагога.

Аннотация. Статья посвящена вопросу развития творческого стиля и мастерства руководителя Народного ансамбля танца "Чубарики" Василия Чубы, кафедры музыкального искусства и хореографии Херсонского государственного университета.

Ключевые слова: народное хореографическое искусство, любительская и профессиональная формы хореографического искусства, индивидуальный стиль педагога.

Annotation. The article is sanctified to the question of development of creative style and mastery of leader of the Folk ensemble of dance of "Chubariki" of Vasyl Chuba, department of musical art and choreography of the Kherson state university.

Key words: folk choreographic art, amateur and professional forms of choreographic art, individual style of teacher.

Постановка проблеми. Народне хореографічне виконавство функціонує в історико-художніх формах (професійній, аматорській, експериментальній), кожна з яких має свої характерні ознаки. Аматорська форма відзначається спіранням на носіїв фольклорної танцювальної традиції, тісними зв'язками з етнорегіональними й локальними піснями і музично-інструментальними,

танцювальними традиціями, художньо-стильовою строкатістю репертуару, переважанням сімейно-побутової тематики українських народних пісень та танців, створених композиторами-аматорами або керівниками колективів, певним рівнем виконавської майстерності співаків. Професійна форма характеризується такими ознаками: принцип фінансування, багатоманітність тематичної та жанрово-

стильової палітри репертуару, рівень виконавської майстерності, музично-теоретична підготовка виконавців, прагнення до індивідуалізації виконавського стилю. На відміну від аматорського, професійне хореографічне виконавство пов'язане з трудовою діяльністю артистів, що володіють комплексом теоретичних знань і практичних навичок, набутих в результаті фахової підготовки й досвіду роботи. Експериментальна форма тісно пов'язана з дослідницькою і фольклорно-етнографічною діяльністю, що сприяє формуванню наукового підходу до танцювальної та музичної творчості. В лоні експериментальної форми здійснюється «професійна реконструкція» танцювальної автентики, етнічного музичного інструментарію, декоративно-ужиткових елементів в їх цілісності, відроджуються традиції танцювального мистецтва. Ці форми дають можливість визначити етапи розвитку та трансформації хореографічного мистецтва, а саме: 1950-1960-х років; 1970-1980рр., 1980-1990рр. Саме на третій етап розвитку та трансформації хореографічного мистецтва припадає створення хореографічних колективів Херсонського державного університету випускники яких на сьогодні і є основою хореографічної культури області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки студентів в галузі мистецької освіти, в хореографії зокрема, сьогодні є актуальною, але й досить складною, тому потребує пильної уваги. Закон України «Про освіту» визначає, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових та фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу.

Важлива роль у підвищенні морального та художнього рівня молоді, розвитку потреб висококультурної особистості належить хореографічному мистецтву, яке в умовах сьогодення набуло статусу соціально-

педагогічного чинника, засобу формування нової людини, її високої моральної та естетичної культури, громадянської свідомості. Історія розвитку хореографічного мистецтва – результат тривалої еволюції культури, яскрава панорама суспільних умов, національних традицій. Поєднання народно-танцювального мистецтва з професійною діяльністю хореографів і виконавців визначило хореографію як самостійний вид мистецтва, здатний відображати багатство духовного, емоційно-естетичного життя особистості специфічними виражальними засобами.

Хореографічна освіта в Україні бере свій початок з середини ХХ століття. Культурно-просвітні училища, які навчали хореографічних початківців, дали гарні результати. Вони виховали чудових спеціалістів, котрі і зараз залишаються досвідченими майстрами своєї справи. Зокрема на Херсонщині це заслужений працівник культури України Ерліх Т.Ф., яка є одним з фундаторів хореографічного мистецтва нашого краю. Вона виховала плеяду своїх учнів – Чубу В.В., Ступакову В.Б., Сергееву Н.І, Величко О.Г., та інших, які зробили немалий вклад у культурний розвиток нашого краю та більшість з них і до сьогодні залишаються діючими хореографами в мистецькому житті Херсонщини.

Формування цілей статті. Проаналізувати творчий стиль та мистецьку діяльність керівника народного ансамблю танцю «Чубарики» Василя Чуби.

Виклад основного матеріалу. Та для продовження розвитку хореографічного мистецтва на більш професійному рівні та отримання вищої хореографічної освіти виникла необхідність у створенні кафедри хореографії на художньо-педагогічному факультеті (з 1998 року факультет культури і мистецтв) у стінах колишнього Херсонського державного педагогічного університету (зараз Херсонський Державний університет).

Свою діяльність кафедра хореографії ХДУ розпочала 24 вересня 1999 року на чолі з заслуженим працівником культури України

Чубою Василем Васильовичем. З вересня 2008 року вона була поділена на дві кафедри: народно-сценічної та сучасної хореографії (завідувач заслужений працівник культури України, професор В.В. Чуба) і класичної хореографії та методики викладання (завідувач заслужений працівник культури України, доцент А.Є.Рехліцька). З 1 жовтня 2012 року кафедра музичного мистецтва і хореографії.

Викладачі кафедр здійснюють кваліфіковану підготовку спеціалістів з хореографії. Під їх керівництвом на факультеті працюють хореографічні колективи: народний ансамбль танцю «Ладовиця» (художній керівник – доцент кафедри класичної хореографії та методики викладання В. А. Васяк), народний ансамбль танцю «Чубарики» (художній керівник – заслужений працівник культури України, професор кафедри народно-сценічної та сучасної хореографії В. В.Чуба) та народний ансамбль танцю «Сузір'я» (художній керівник – заслужений працівник культури України, доцент кафедри класичної хореографії та методики її викладання А. Є. Рехліцька).

Протягом 10 років викладачами кафедри було напрацьовано методичні і практичні матеріали. Науково-методична діяльність кафедри спрямована на укладання підручників, посібників, методичних рекомендацій з українського народного танцю, класичного танцю, методики викладання хореографічних дисциплін, методичних рекомендацій щодо підбору музичного супроводу до занять з хореографічних дисциплін.

Ансамбль танцю «Чубарики» був організований у березні 1993р. заслуженим працівником культури України, відмінником освіти, професором Чубою Василем Васильовичем, який і по цей час являється його художнім керівником.

За час існування ансамбль «Чубарики» брав участь в більш ніж 160 концертах, провів 10 концертів-звітів перед громадськістю міста. Він активний учасник міських та обласних заходів по відзначенню

урочистих подій в житті міста, області, країни.

З 1999 року народний ансамбль танцю «Чубарики» став базовим навчально-творчим колективом Академічного ліцею при ХДУ по підготовці обдарованої молоді до вступу в університет та зараз є базовим навчально-творчим колективом кафедри хореографії факультету культури і мистецтв ХДУ.

Складовою частиною навчального процесу, поєднання його з практикою є концертно-виконавська і культурно-просвітницька діяльність ансамблю, репертуар якого складають як українські танці так і хореографічні композиції на ліричну, героїко-романтичну, жартівливу, сучасну тематику.

Репертуар колективу відзначається оригінальністю та самобутністю в популяризації унікальних зразків народної творчості, освоєнні класичного вітчизняного і зарубіжного репертуарів про що свідчать досягнення високих місць у хореографічних конкурсах та фестивалях.

На другому регіональному конкурсі хореографічних колективів «Пробудження» ансамбль «Чубарики» отримав Гран-прі, а студентка 2 курсу С.Бистрицька визнана кращою солісткою конкурсу. На міжобласному конкурсі малих хореографічних форм, окремих виконавців та балетмейстерських робіт «Осінь фантазії» імені В.Верховинця (м. Каховка, 2000) народний ансамбль танцю «Чубарики» став лауреатом конкурсу з врученням диплому I ступеня в номінації «Краща балетмейстерська робота».

З 1993 року колектив – постійний переможець обласних хореографічних конкурсів системи народної освіти.

В 1994 році ансамбль виборов I місце на Міжнародному конкурсі “Аліса в країні див” в м. Євпаторія, який проводила міжнародна асоціація дитячої творчості. В 1995 р. «Чубарики» стали лауреатами III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Твоя зоря» в м. Тернополі.

На високому виконавському і художньому рівні проходили концерти ансамблю

на міжнародних фестивалях в м. Сент-ет'єн де Руа (Франція) та м. Ліпарі (Італія) про що свідчать листи подяки оргкомітетів цих фестивалів.

Народний художній ансамбль танцю «Чубарики» являється лауреатом Міжнародних конкурсів та фестивалів «Золотий лелека» (Миколаїв 1988р.), фестивалів у Франції (1996, 2002 р.), Італії (1997 р.), Всеукраїнського конкурсу «Твоя зоря» (1995 р. м. Тернопіль) імені П.П.Вірського (2003р.), регіональних конкурсів: «Осіньні фантазії» (2000 р.) І місце; «Пробудження» (2000 р.) Гран-прі, «Танцювальні сезони»(2006р.) Гран-прі.

Тільки за останній час колектив брав активну участь в таких заходах вузівського, регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів:

- гранд концерт майстрів мистецтв та художніх колективів України в Національному палаці «Україна» та в художньо-спортивному театральному дійстві «Симфонія незалежної держави» на Майдані Незалежності, присвячених 10-й річниці Незалежності України;

- в концертних програмах: «XXI століття – перша осінь», «День відкритих дверей кафедри хореографії», святковий концерт для учасників сільських спортивних ігор України м. Київ, святковий концерт для делегатів II з'їзду освітян України м. Київ, святковий концерт з нагоди 10-річчя Збройних сил України, «Таврійські візерунки», «Ти у серці моїм, Україна», «Боже великий, єдиний», концертна програма майстрів мистецтв та творчих колективів Херсонського державного університету та академічного ліцею при ХДУ «Дивна країна мрій», концертні програми з нагоди 85-річчя ХДПУ «Це моя Україна»; творчий звіт ансамблю для учасників фестивалів- конкурсів хореографічних колективів «Натхнення» (2000 – 2007р.р.), святковий концерт присвячений 10-річчю створення судової системи незалежної України, акція-концерт «Жінка року» та інші;

- проведення науково-практичних

конференцій та семінарів для керівників хореографічних колективів (2000 – 2007 рр.), організація і проведення регіонального конкурсу «Пробудження» (з 2002 р. Натхнення»), в якому беруть участь колективи з Херсонської, Миколаївської, Дніпропетровської областей, АР Крим;

- учасники ансамблю гідно репрезентували хореографічне мистецтво України в міжнародних проектах: днях Слов'янської культури в м. Ніцца (Франція), мега - шоу «Молода Америка – Молода Україна».

Завдяки активній участі в заходах по культурному обслуговуванню населення, колектив відомий в місті і області. Виконавською майстерністю учасників ансамблю захоплювались глядачі Франції та Італії. Його склад – це юнаки і дівчата технічно добре підготовлені. Потенціал ансамблю та цілеспрямована робота керівника розкриває широкі можливості у досягненні нових творчих злетів.

Ансамблю танцю «Чубарики» притаманне своєрідне виконання хореографічних творів і донесення їх національного колориту. Він має своє творче обличчя, чим відрізняється від інших колективів області. Завдяки різноплановості репертуару колективу, розкриваються вміння та навички учасників, що характеризує колектив, як творчу національно-методичну лабораторію. У творчому доробку ансамблю є багато номерів, які увібрали в себе фольклорне розмаїття інших народів світу. Яскравим прикладом буде «Російський танець» з хустинками, насичений елементами народної хореографії північних областей Росії. Танець-перепляс поділяється на дві частини: перша – лірична, друга – плясова. Це своєрідне змагання у віртуозності, силі, витривалості й винахідливості танцюристів. Участь беруть дівчата і хлопці, демонструючи свою майстерність і використовуючи весь арсенал російських танцювальних рухів: чіткі вигадливі дрібушки, плескачі, присядки, стрибки, оберти тощо. Виконавцям «Російського танцю» притаманні легкість, витонченість, запальність, радість, широчінь та свобода рухів.

У останній час Василь Васильович захопився сучасними напрямками хореографічного мистецтва. Він знаходиться у творчому пошуку, продовжує розвиватися та самовдосконалюватися. Нещодавно Чуба В.В зібрав групу студентів, які під його керівництвом опановують методику сучасного танцю. На сьогоднішній день група створила цикл хореографічних номерів, об'єднавши їх назвою «Лица нашего города» – сучасні хореографічні постановки, що відображають життя та побутові проблеми сьогоднішнього міста. Цикл номерів є дуже цікавою, актуальною та своєрідною міні виставою.

Ансамбль танцю «Чубарики» неодноразовий переможець конкурсів та фестивалів. Він багатий сценічною культурою, високим виконавським рівнем, артистизмом учасників.

Висновки. Репертуарна політика цього колективу є невід'ємною частиною як виховного процесу студентів, так і емоційно-мистецького впливу на глядацьку аудиторію. Репертуарна афіша колективу також формує естетичний смак молодих виконавців і характеризує мистецькі життєві позиції і уподобання кожного з балетмейстерів.

Отже, хореографія, вид мистецтва популярний на Херсонщині. Щорічно тисячі аматорів танцю приходять у хореографічні колективи, танцювальні ансамблі, студії. Ба-

гато дитячих танцювальних колективів придбали більшу популярність в Херсоні, і багато хто із учасників цих колективів має бажання в подальшому навчатися хореографічній професійній майстерності в стінах ХДУ на факультеті культури і мистецтв, адже для них слугують прикладом наші професійні колективи і хореографи-постановники. Численні огляди, концерти міського, регіонального, обласного, міжнародного значення, конкурси (зокрема конкурс «Натхнення» кафедри музичного мистецтва і хореографії ХДУ) які проводяться в Херсоні і за його межами, свідчать про те, що хореографія продовжує розвиватись і впливати на культурний розвиток регіону і міста зокрема.

З кожним роком кількість студентів, що навчаються на спеціальності «Хореографія» збільшується, розширюється і викладацький склад кафедри. Нині кафедра музичного мистецтва і хореографії ХДУ це колектив одностудентів, де кожен може розкрити увесь свій творчий потенціал в умовах постійного вдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДАХО ф.1.3
2. ДАХО ф.4
3. ДАХО ф.14
5. ДАХО ф.5.6